

Leden Eerste Kamer der Staten-Generaal
Commissie EZK/LNV
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

E-mail: postbus@eerstekamer.nl
voorzitter@eerstekamer.nl

Putten, 25 januari 2020
Kenmerk: B4409

Betreft: Wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering

Geachte leden van de Eerste Kamer,

Op 17 december 2020 heeft de Tweede Kamer het voorliggende wetsvoorstel, Stikstofreductie en Natuurverbetering aangenomen. De landbouwsector maakt zich ernstige zorgen over het wetsvoorstel.

Wij zijn de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), een vereniging die als doel heeft het behartigen van belangen van de melkveehouders, daarom deze brandbrief aan u gericht, waarbij wij u willen wijzen op de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur (ABBB), waar de leden van de Tweede Kamer totaal aan voorbijgegaan zijn, in het nemen van het besluit om de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering aan te nemen.

Deze cultuur dat de Tweede Kamer de ABBB niet in acht neemt, hebben wij ook ervaren met de kindertoeslag affaire en nu ondervinden wij met elkaar welke verstreckende gevolgen dit heeft voor geheel Nederland, een demissionair kabinet.

Daarom willen wij u kort enkele zeer belangrijke juridische en wetenschappelijke tekortkomingen van deze wet aangeven en waarom deze wet controversieel verklaard dient te worden of nooit door u aangenomen dient te worden.

- *Habitatrichtlijn, Artikel 2, lid 3, In de op grond van deze richtlijn genomen maatregelen wordt rekening gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden.* Hier heeft de overheid geen gebruik van gemaakt. De politiek heeft toentertijd de keuze gemaakt voor de stof Stikstof, terwijl er veel meer keuze mogelijkheden benut konden worden om de Habitatrichtlijn uit te voeren. Dit is sturen op een middel in plaats van op het doel, zoals de Hoge Raad voorschrijft.
- Betreffende het advies van de Raad van State, over onder andere de omgevingswaarde en de vrijstelling voor bouwactiviteiten is veel te weinig of geen rekening gehouden in de wet.
- Het advies van de commissie Hordijk en de commissie Remkes, over het berekenen en meten, door het rekensysteem AERIUS en de transparantie daarvan, zijn niet overwogen en

meegenomen in dit wetsvoorstel. AERIUS is juridisch geen geschikt rekenmodel voor vergunningverlening volgens de cie. Hordijk en cie. Remkes.

- De Kritische Depositie Waarden (KDW) welke in Nederland gebruikt worden, zijn geen realistische waarden (zie rapport van Dobben 2012). Bovendien zijn deze KDW's ook door een commissielid van de EU, de heer dr. Notaro* in 2015 voorzien van een kritische kanttekening en met de beleidsmedewerkers gedeeld en die zijn vervolgens nooit gevalideerd.
- De stikstofreductie percentages die benoemd zijn in artikel 1.12a in de voorstelwet om als resultaatverplichting op te leggen, betekenen dat geheel Nederland weer snel op slot komt door de beperkingen van stikstof. Dus niet alleen de landbouw, maar ook de bouw, industrie en zelfs de recreatie.
- Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie is niet of niet volledig met de Tweede Kamer gedeeld, zo was de PAS niet in strijd met de Habitatrictlijn. Er dient echter wel, een grondige en volledige toetsing van de **wetenschappelijke deugdelijkheid** van die beoordeling gegarandeerd te worden. Wetenschappelijk gezien mag er redelijkerwijs geen twijfel over bestaan, dat de betreffende plannen en/of projecten geen schadelijke gevolgen hebben voor de **Natuurlijke Kenmerken van het gebied**.

Is er een wetenschappelijke deugdelijke toetsing toegepast en gepubliceerd over dit wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering?

- Natuurlijke kenmerken zijn die habitattypen en soorten die reden waren voor de aanwijzing van het betreffend gebied en verwijst naar 4 eerdere arresten waar exact dezelfde lijn werd gevolgd. (Zie bijlage: Zienswijze Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering).
- Een lid van de EU-commissie heeft daarop een eigen mening en vindt dat aangewezen habitattoorten en typen beschermd dienen te worden. Maar de mening van een ambtenaar uit de EU-commissie staat nooit boven een arrest van Hof van Justitie van de EU.
- Over de staat van instandhouding van soorten en typen zijn verschillende rapporten en bevindingen, waardoor er grote onduidelijkheid is over het werkelijke herstel en behoud van soorten en typen. Een voorbeeld daarvan is Natuurgebied Vragenderveen met hoogveen in Gelderland, dat gebied doet het heel goed, terwijl de KDW overschreden wordt. Beheer en onderhoud vindt plaats door de lokale agrariërs.
- De focus ligt te veel op NH3 afkomstig uit de landbouw, terwijl andere oorzaken, zoals NOx , maar ook klimatologische verandering in neerslag en temperatuur, hydrologie en onderhoud, ook bijdragen aan de staat van instandhouding of het verdwijnen van soorten. Ook recreatief gebruik kan een negatief effect hebben op een Natura 2000-gebied.

* Dr. Nicola Notaro is een gekwalificeerde Italiaanse advocaat en heeft een LL.M in Europees recht (Brugge) en een PhD in milieurecht (Londen). Sinds 2015 is hij hoofd van de Eenheid Natuurbescherming bij DG Milieu bij de Europese Commissie (EC). Daarvoor was hij plaatsvervangend hoofd van de eenheid Water, juridisch adviseur en vervolgens teamleider voor de internationale klimaatonderhandelingen bij DG Milieu.

- Een drempelwaarde voor de bouw is juridisch niet houdbaar, gezien het feit dat de Raad van State dit op 29 mei 2019 geoordeeld heeft. Ook is de vraag hoe stikstofemissie van de gebouwde huizen en industriële gebouwen, die al in gebruik genomen zijn en in gebruik genomen worden, in het rekensysteem meegenomen worden?
- PAS-melders legaliseren. Deze bedrijven zijn in de PAS-periode wel meegenomen in het rekensysteem. Voor het legaliseren is dus geen ontwikkelruimte nodig, alleen het verlenen van de vergunningen, zonder dat de getroffen veehouders hier nog extra inspanning en kosten voor dienen te maken. Volgens het RIVM zitten de meeste bestaande activiteiten in Aerius, wat tot gevolg heeft dat als een interimmer alsnog een natuurvergunning aanvraagt deze ruimte dubbel berekend wordt, als deze niet eerst uit Aerius worden verwijderd om de berekende gevolgen op de omliggende Natura 2000-gebieden te bepalen. Het is algemeen bekend dat recreatie, industrie en MKB niet of nauwelijks over een natuurvergunning beschikken. Zelfs Stibbe is niet ondubbelzinnig overtuigd over de juridische houdbaarheid van de natuurvergunningen onder dit wetsvoorstel.¹
- Door een daling van het aantal melkkoeien en bijbehorend jongvee, is de uitstoot van NH₃ sedert de juridisch geldende peildata van de vogel- en HR-richtlijn (bestaand gebruik!), nu veel lager, dit zou een significant beter resultaat in Natura 2000-gebieden moeten geven.
- Voor stikstof heeft de EU de NEC-richtlijn. Daarin zijn voor verschillende stoffen plafonds vastgesteld. Zo is er een NH₃ plafond, maar ook een NO_x plafond. Kan NH₃ juridisch ingewisseld worden voor NO_x? Dit gebeurt nu al in enkele provincies door middel van extern salderen. In het rapport van cie. Remkes wordt gesteld dat het niet uitwisselbaar is. Dat baseert hij op EU-regelgeving hierover. Welke gevolgen heeft NO_x voor de volksgezondheid en voor de natuur, nu blijkt dat NO_x veel ingrijpender gevolgen heeft dan altijd werd aangenomen, RvS 20-01-2021 [Uitspraak 201702813/1/R3](#)
- Op 20 januari heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de stikstofgevolgen van het tracébesluit van A15. Bij het berekenen van de stikstofuitstoot op beschermde natuurgebieden wordt de uitstoot van verkeer dat terechtkomt op meer dan 5 km afstand van de weg niet meegenomen in de berekening. Dit wijkt af van de berekeningen die de AERIUS Calculator maakt voor andere bronnen van stikstofuitstoot zoals veehouderijen of scheepvaart. Daarbij wordt zo'n afkap niet gebruikt en kan op veel grotere afstanden worden berekend waar stikstof terechtkomt. Naar het oordeel van de Afdeling bestuursrechtspraak heeft de minister geen goede verklaring gegeven voor dit verschil.

¹ <https://www.stibbe.com/en/news/2021/january/het-besluit-stikstofreductie-en-natuurverbetering-is-ter-consultatie-gegaan>

De NMV verzoekt u dringend bovenstaande punten serieus te onderzoeken. Hetgeen uw taak is en zoals ook wordt bedoeld met ABBB, zodat een parlementaire enquête of juridisch stappen op een later tijdstip niet nodig zijn. Ook bij deze wet worden feiten niet meegenomen, zijn adviezen van de cie. Hordijk, cie. Remkes en advies van RvS niet meegenomen, zijn de onzekerheden en onduidelijkheden zo groot, en de gevolgen voor de gehele samenleving op termijn zo ingrijpend, dat daarop geen wetgeving gebaseerd kan en mag worden.

Eerste Kamerleden, neem uw verantwoordelijkheid en verwerp de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering. Of verklaar de wet controversieel, zodat op een later moment met feiten en concrete onderbouwing aan natuurbeleid en natuurbehoud kan worden gedaan
De agrarische sector verlangt naar een "Pieter Omzigt" en een "Renske Leyten" onder U, om alle feiten, maar ook onwaarheden, waarmee de Kamer (onjuist) is geïnformeerd over deze wet, alsnog boven tafel te krijgen .

De NMV zou graag met u in gesprek gaan, om de te concretiseren punten aan u uit te leggen.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Harm Wiegersma (voorzitter)

Bijlage: B4409 Bijlage B4396 Inbreng NMV-consultatie besluit stikstofreductie en natuurverbetering